

IZDAVAČ
NEVEN
Lagumska 14, 11080 Beograd
+381 11 409 53 90; +381 69 133 48 96
www.ipneven.com

ZA IZDAVAČA
Miko Jeremijević

PREVOD
Koloman Rac

DIZAJN KORICA
Sunčica Jeremijević

PRELOM
Ivan Jeremijević

ŠTAMPA
Neven, Beograd

Tiraž 500 komada

Beograd, 2018

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.14'02-22

ARISTOPHANES, oko 446-385pne

Žabe / Aristofan ; [prevod Koloman Rac]. - Beograd : Neven, 2018 (Beograd : Neven). - 95 str. ; 17 cm

Izv. stv. nasl.: Batrachoï / Aristophanes. - Tiraž 500. - Napomene uz tekst.

ISBN 978-86-7842-410-6

COBISS.SR-ID 264418572

ARISTOFAN

ŽABE

NEVEN

Beograd, 2018.

LICA:

Dionis (Bakho).

Ksantija, njegov sluga.

Heraklo.

Mrtvac.

Haron, vozar duša.

Pluton, bog podzemlja.

Sluga njegov (Eak).

Sluškinja Persefone, žene Plutonove.

Dvije krčmarice.

Euripid, tragički pjesnici.

Eshil,

Nijema lica.

Zbor ređenika, muškarci i ženske.

ČIN PRVI

Kuća na cesti, a na drugoj strani voda. Dolazi bog Dionis u ženskoj safranastoj haljini, a obuća su mu cipele (koturni) s debelim potplatima i visokim petama kako nose tragički glumci. Prebacio lavlju kožu, a u ruci mu kij. Prati ga stari sluga Ksantija, jaše na magarcu, a na ramenu, na rašljama, nosi prtljag.

DIONIS. KSANTIJA.

Ksantija: Da kažem, gospodaru, kakvu dosjetku

Rad koje gledaoci vazda smiju se?

Dionis: Što god te volja, doli ono: tišti me.

Tôg čuvaj mi se, – već sam sit i presit ja.

Ksantija: Ni drugo zgodno?

Dionis: Doli ono: muka mi!

Ksantija: Pa što? Da kažem dobru šalu?

Dionis: Zeusa mi,

De, samo naprijed! Samo nemoj kazat –

Ksantija: Što?

Dionis: Da nužda ti je, zato bacaš prtljag svoj!

Ksantija: Ni to da breme nosim tako teško ja,

Te ne skinie l' ga meni tko, odadrijet ću?

Dionis: Ne, nemoj, molim, već kad bacat htio bih.

Ksantija: Pa zašto prtljag ovaj nosit moro sam,

Kad ne smijem baš ništa što ti Frinih zna,

Pa onaj Likid radit i Amipsija.¹

Dionis: Ne, nemoj to, jer kada gledalac sam ja,

Pa onda doskočice vidim takove,

Eh! odem više od godinu stariji.

Ksantija: Oj šije moje tripud jadne, nesretne!

Ta tišti je, a kazat šale ne smije!

Dionis: Pa nije l' obijest i mekota silna to

Kad ja, Diònîs, sinak onog Barila,²

Sam idem, mučim se, a jahat tome dam

Da breme ne nosi, ne izmori se on?

Ksantija: Ja ne nosim?

Dionis: Pa kako nosiš kàd jašêš?

Ksantija: Ta, jašuć, nosim!

Dionis: Kako?

¹ Atenski pjesnici komedija.

² Rodio se iz Zeusova bedra kamo ga je sebi kao nedonošče ušio Zeus kad je od njegove munje izgorjela Semela, mati Dionisova. Vino (Dionis, Bakho) u barilu je, – barilo je po tom otac.

Ksantija: Teško, preteško!

Dionis: Ne nosi l' breme, što ga nosiš, magarac?

Ksantija: Ne, što ja držim, to i nosim, Zeusa mi!

Dionis: Pa kako nosiš kada drugi nosi te?

Ksantija: Ma ne znam, al' me na ramenu tišti tu.

Dionis: Kad misliš da ti magarac ne pomaže,

A ti sad digni magarca i nosi ga!

Ksantija: Ao jadan! Što se nisam bio na moru?

Naučio bih tebe glasno kukat ja!³

Dionis: De sađi, lopove! Već blizu stigo sam

Do vrata kud mi krenut bješe najprije.

(Kuca)

Oj momčiću! Hej, momče! Hej, hej, momče, ćuj!

(Ksantija silazi s magarca, magarac otkaše.

Heraklo otvara vrata i proviri)

KSANTIJA. DIONIS. HERAKLO.

Heraklo: A tko to lupa? Tko je, da je, ritnu se

Ko kakav Kentaur baš!

(Opazi Dionisa, ubezekne se)

Reci što je to!

Dionis (tura naprijed Ksantiju i potihogovori):

Ah, momče!

³ Kod Arginuskih otoka upotrebila je Atena u bici svoje robove, pa im je za hrabrost darovala slobodu. Ksantija kaže: „Da sam se borio ondje, bio bih slobodan, – ne bih slušao tvoje zapovijedi“.

Ksantija (*tiho*):

Što je?

Dionis: Nisi l' opazio?

Ksantija: Što?

Dionis (*tiho*):

Od mene kako prepo se!

Ksantija: Jest, – da nisi lud.

Heraklo: Ne mogu, Demetre mi, smijeha uspreć
ja, –

Sve usnu grizem, ali opet smijem se.

Dionis: Izadi, čudni čojče, nešta trebam te.

Heraklo: Al' smijehu oteti se nisam kadar ja

Na safranu kad vidim lavlju kožu tu.

A čemu? Što se s kijem spari koturan?

Kud ovo kaniš?

Dionis: Popelih se na Klistena –⁴

Heraklo: U bici bješe?

Dionis: I dušmanu lađa smo

Do dvanajst, trinajst ondje mi potopili.

Heraklo: Vas dva?

Dionis: Jest, bome!

Ksantija (*tiho*): To bar za me jeste san!

Dionis: Pa onda na lađi sam ja Andròmêdu⁵

⁴ Klisten, raskalašnik, opremio je ratni brod. Popeti se na Klistena znači koliko na brod njegov, ali može značiti također da mu je miljenik.

⁵ Andromeda, tragedija Euripidova.

Sam za se čito, al' najednom srce mi
Saleti želja, – kako, misliš, velika?

Heraklo: Zar želja? Kol'ka?

Dionis: Mala, kolik Molon je⁶

Heraklo: Za ženom?

Dionis: Ne!

Heraklo: Al' za dječakom?

Dionis: Nipošto!

Heraklo: Za čovjekom?

Dionis: Uh! Ne, ne!

Heraklo: Bješe s Klistenom?

Dionis: Ma ne šali se, brate! Meni ti je zlo, –
Čeznuće takvo mene mori, ubija!

Heraklo: A kakvo, braco moj!

Dionis: Ne mogu kazat to,
Al' opet ću ti reći u zagònèci.

Ded, jesi l' kad se kaše ti uželio?

Heraklo: Zar kaše? Ala, – u životu tisućput!

Dionis: Zar jasno kažem il' da rečem drukčije?

Heraklo: O kaši ne, – to potpuno razumijem.

Dionis: Da, takva ti me želja mori, kida sad
Za Euripidom –

Heraklo: I to za onim pokojnim?

Dionis: I nitko pod nebom odvratit neće me
Da k njemu ne pođem.

⁶ Molon, golemi glumac Euripidov.

Heraklo: U Hadov dolje dvor?

Dionis: I, bome, ako ima nešta dublje još.

Heraklo: Pa što bi rad?

Dionis: Ma trebam dobra pjesnika,

Jer već ih nema, – ti, što jesu, loši su.

Heraklo: Što? Nije l' Jofont živ?⁷

Dionis: To dobro jedino

Još osta nama, ak' je dobro iole.

Ta ni za nj nije meni jasno kako je.

Heraklo: Pa ne'š Sofòkla – pred Euripidom je on –

Da vodiš, kad već vodit moraš odande?

Dionis: Ne, dok Jofónta sama ja ti ne uzmem

I, kol'ko bez Sofókla može, ne kušam.

Inače će Euripid, obješenjak taj,

Sve gledat ovamo da sa mnom uskoči.

A on⁸ je miran ondje, ko što bješe tu.⁹

Heraklo: A Agàtôn? Gdje je?¹⁰

Dionis: Ostavi me, ode on,

Da, dobar pjesnik, prijateljma mio, drag.

Heraklo: A kamo ode jadan?

Dionis: K stolu blaženih.¹¹

⁷ Jofont, tragik, sin Sofoklov.

⁸ Sofoklo. Da vodi Sofokla, htio bi s njim i Euripid, a ovako se mirni Sofoklo neće pojagmiti, ako povede Euripida.

⁹ Na ovom svijetu.

¹⁰ Agaton, mlad, lijep i bogat tragički pjesnik.

¹¹ Na dvor makedonskom kralju Arhelaju. Duša pobožna